

**Protokół**  
**z kontroli problemowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej**  
**w Sandomierzu**

**I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:**

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu jest gminną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych gminy z zakresu pomocy społecznej. Swoim obszarem działania obejmuje Miasto i gminę, w których zamieszkuje łącznie 25 517 osób.

Burmistrzem Miasta Sandomierza jest Pan Jerzy Borowski.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu został powołany na mocy Uchwały Miejskiej Rady Narodowej Nr XI/52/90 z dnia 27 kwietnia 1990 roku w sprawie powołania jednostki budżetowej – Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu.

Ośrodek posiada własny REGON 005660592 i NIP 864-15-44-028.

Dyrektorem Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu jest Pani Halina Komenda.

*Ośrodek działa w oparciu o:*

Statut, który stanowi załącznik do Uchwały Rady Miasta Sandomierza Nr XIX/167/2008 z dnia 19 marca 2008 roku w sprawie statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu, zmieniony uchwałą Nr XXIV/214/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 roku oraz uchwałą Nr XIII/136/2011 Rady Miasta Sandomierza z dnia 30 listopada 2011 roku w sprawie zmiany Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu.

Regulamin organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu wprowadzony Zarządzeniem Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu Nr 0152/80/11 z dnia 22 grudnia 2011 roku Nr 0152/80/11 w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego dla Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu. Regulamin zmieniony został Zarządzeniem Dyrektora Nr 021.1.2012 z dnia 9 lutego 2012 roku oraz Zarządzeniem Nr 0121.1.23.2012 z dnia 19 kwietnia 2012 roku.

Uchwałą Nr XIX/173/2004 Rady Miasta Sandomierza z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat oraz trybu ich pobierania.

Uchwałę Nr XIX/174/2004 Rady Miasta Sandomierza z dnia 1 grudnia 2004 roku w sprawie zasad zwrotu i trybu udzielania pomocy w dożywianiu uczniów szkół podstawowych i gimnazjum na terenie gminy Sandomierz.

Uchwałę Nr XXXII/284/2009 Rady Miasta Sandomierza z dnia 22 kwietnia 2009 roku w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do pomocy w formie dożywiania w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Upoważnienia wydane przez Burmistrza Miasta Sandomierza z dnia 14 września 2009 roku dla Dyrektora OPS oraz Kierownika sekcji świadczeń do załatwiania indywidualnych spraw z zakresu pomocy społecznej, w tym do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie wykonywania zadań zleconych gminie określonych w art. 18 oraz zadań własnych gminy określonych w art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Upoważnienia Burmistrza Miasta Sandomierza z dnia 29 grudnia 2012 roku dla Dyrektora OPS do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi w sprawie zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy i prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

Upoważnienia Burmistrza Miasta Sandomierza z dnia 29 grudnia 2012 roku dla Kierownika sekcji świadczeń do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

## **II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:**

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach :

1. Renata Gwóźdź – starszy specjalista w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 390/2012 z dnia 4 maja 2012 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską,
2. Barbara Smolanko - koordynator kontroli – inspektor w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 391/2012 z dnia 4 maja 2012 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską.

Kontrola została wpisana do *Książki kontroli Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu* pod pozycją Nr 17.

### **III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:**

Kontrolę przeprowadzono w dniach 07-09 maja 2012 roku.

### **IV. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:**

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r., Nr 175, poz. 1362 ze zmianami) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543).

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2011 r. do dnia kontroli.

Przedmiotem kontroli była:

1. *Funkcjonowanie ośrodka w zakresie zatrudnienia i organizacji pracy.*
2. *Ocena realizacji zadań własnych gminy dofinansowywanych z budżetu państwa.*
3. *Jakość usług opiekuńczych na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku.*
4. *Kontrola jakości pracy socjalnej poprzez analizę indywidualnych przypadków ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania instrumentów pracy socjalnej - kontraktu socjalnego oraz wdrażania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.*

### **V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:**

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu mieści się w budynku przy ulicy Słowackiego 17 a; 27-600 Sandomierz; tel. 015 832-29-04. W wyniku przeprowadzonej wizytacji ustalono, że Ośrodek zajmuje jedenaście pomieszczeń. Pokoje wyposażone są w sprzęt umożliwiający wykonywanie pracy biurowej, warunki lokalowe dają klientom możliwość swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność.

Teren gminy został podzielony na 14 rejonów opiekuńczych proporcjonalnie do liczby mieszkańców.

Głównymi problemami występującymi w środowisku, wymagającymi interwencji OPS jest ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba oraz potrzeba ochrony macierzyństwa.

Wyplata świadczeń z pomocy społecznej realizowana jest w Kasie Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu lub przelewem na konta indywidualne klientów.

#### ***Ad. 1 Funkcjonowanie ośrodka w zakresie zatrudnienia i organizacji pracy.***

Przedmiotem kontroli w zakresie zatrudnienia była kadra zatrudniona w obszarze pomocy społecznej, tj. dyrektor, kierownik sekcji świadczeń, pracownicy socjalni oraz pracownicy świadczący specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (Zał. Nr 1 – Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze).

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Sandomierzu zatrudnionych jest 14 pracowników socjalnych w wymiarze 13,5 etatu oraz 2 pracowników świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (asystenci osoby niepełnosprawnej).

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż Dyrektor Ośrodka posiada odpowiednie kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku, zgodne z wymogami ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.). Kierownik sekcji świadczeń, pracownicy socjalni, asystenci osoby niepełnosprawnej, zatrudnieni w kontrolowanej jednostce posiadają również właściwe kwalifikacje do wykonywania tego zawodu. Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku posiadają legitymacje służbowe wydane według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Do obowiązków pracowników socjalnych należy: przyjmowanie zgłoszeń klientów o udzielenie pomocy społecznej, rozpoznanie i diagnoza potrzeb socjalnych mieszkańców, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i kompletowanie niezbędnej dokumentacji do przyznawania świadczeń, wnioskowanie o udzielenie pomocy, prowadzenie akt osobowych klientów. W aktach osobowych pracowników socjalnych znajdują się zaświadczenia o odbyciu zajęć superwizyjnych pracy socjalnej.

W trakcie przeprowadzonej kontroli w celu zbadania stanu zatrudnienia pracowników socjalnych wykorzystano następujący miernik:

**- miernik: liczba mieszkańców gminy**

**liczba zatrudnionych pracowników socjalnych w OPS =  $25\ 517/13,5 = 1\ 890$**

Z powyższego wynika, iż stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest zgodny z art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.), na jednego pracownika socjalnego przypada 1 890 mieszkańców.

## ***Ad. 2 Ocena realizacji zadań własnych gminy dofinansowanych z budżetu państwa***

### ***Zasiłki stałe.***

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz informacjami przekazanymi przez Dyrektora Ośrodka (Załącznik nr – tabela pt. Kontrola problemowa”) wynika, iż w 2011 roku pomoc w formie zasiłku stałego przyznano dla **160 osób**, w tym dla **142 osób** samotnych. Za **123 osoby** Ośrodek opłacał składkę zdrowotną. Łączna kwota wypłaconych zasiłków stałych w 2011 roku to **588 452 zł**. W 2012 roku do dnia kontroli zasiłki stałe wypłacono dla **132 osób**, w tym dla **118** samotnie gospodarujących, za **114 osób** opłacono składkę zdrowotną.

Kontroli poddano losowo wybrane teczki z dokumentacją stałych zasiłkobiorców, na podstawie której wydano decyzje administracyjne nr:

OPS-8122/63/2011; PS.5010.18.2012; PS.5010.1.2012; OPS-8122/116/2011; PS.5010.13.2012; OPS-8122/29/2011; OPS-8122/131/2011; OPS-8122/53/2011; OPS-8122/7/2011; OPS-8122/113/2011.

Dokumentacja prowadzona jest w teczkach osobowych opatrzonej imieniem i nazwiskiem oraz adresem klienta. Skontrolowana dokumentacja zawiera dokumenty potwierdzające opisaną w wywiadach sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną i materialną klienta oraz osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Dokumenty potwierdzane są „za zgodność z oryginałem”, zawierają datę wpływu do ośrodka. W decyzjach informowano stronę, że „osoby uprawnione do zasiłku stałego podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu, w przypadku gdy nie są ubezpieczone z innego tytułu, a płatnikiem jest Ośrodek Pomocy Społecznej”. Przy zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych. W decyzjach administracyjnych, wydawanych dla świadczeniobiorców tej formy pomocy znajdują się wyczerpujące uzasadnienia oraz aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej oraz Kodeksu postępowania administracyjnego. W decyzjach informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Decyzje o przyznaniu pomocy dostarczane były klientom do miejsca zamieszkania przez gońca.

Ośrodek opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W stosunku do trybu i zasadności przyznanych świadczeń nie wniesiono zastrzeżeń.

### ***Zasiłki okresowe.***

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu MPiPS oraz informacjami przekazanymi przez Dyrektora OPS wynika, iż w roku 2011 pomocą okresową objęto **110 osób**. Kwoty świadczeń pokryte zostały z dotacji celowej w wysokości **30 847 zł** oraz środków własnych w kwocie **5 932 zł**. Głównym powodem przyznania tej formy wsparcia było bezrobocie. Wysokość zasiłków zgodna z art. 38 ustawy o pomocy społecznej. W 2012 roku do dnia kontroli z wymienionej formy wsparcia skorzystało **42 osoby**.

Kontroli poddano losowo wybraną dokumentację osób objętych pomocą okresową, na mocy której wydano decyzje administracyjne o numerach:

PS.5011.9.2012; OPS-8123/80/2011; PS.5011.25.2012; OPS-8123/82/2011; OPS-8123/6/2011; OPS-8123/72/2011; OPS-8123/10/2011; OPS-8123/66/2011; OPS-8123/54/2011; PS.5011.14.2012.

Ze skontrolowanych akt wynika, że na każdy wniosek o pomoc pracownicy socjalni sporządzali wywiad lub jego aktualizację (każdy wniosek posiadał datę wpływu). W aktach ponadto znajdują się aktualne dochody z zakładów pracy, odcinki emerytur i rent, zaświadczenia z powiatowych urzędów pracy, zaświadczenia o wysokości świadczeń rodzinnych. W decyzjach administracyjnych znajdują się wyczerpujące uzasadnienia oraz aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej oraz Kodeksu postępowania administracyjnego.

Pomoc przyznawano w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej i kodeksu postępowania administracyjnego. Informowano stronę o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji. Do zasadności udzielanej pomocy nie wnosi się uwag.

### ***Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”***

Zgodnie z danymi wynikającymi ze sprawozdania z realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za 2011 roku oraz informacjami udzielonymi przez Dyrektora Ośrodka wynika, iż w ubiegłym roku pomocą w tym zakresie objęto ogółem **702**

**osoby.** Całkowity koszt Programu wyniósł **268 503 zł**, w tym dotacja **210 000 zł** i środki własne **58 503 zł**. Pomoc w formie posiłków otrzymało **ogółem 271 osób**, w tym 53 dzieci do 7 roku życia, 191 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej oraz 27 osób dorosłych. W 2011 roku Ośrodek objął pomocą w formie zasiłku celowego **431 osób** ze 157 rodzin. Koszt zasiłków celowych wyniósł **104 190 zł**. Z informacji sporządzonej przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w 2012 roku pomocą w formie gorącego posiłku objętych jest **ogółem 201 osób**, w tym 31 osób dorosłych. W 2012 roku do dnia kontroli zasiłkiem celowym z Programu dożywiania objęto **274 osoby** z 95 rodzin. W 2012 roku koszt dożywiania na terenie gminy kształtuje się od 2,50 zł do 3 zł za ciepłe danie.

Pozytywnym jest fakt, iż dożywianie we wszystkich placówkach oświatowych prowadzone jest w formie gorącego posiłku. Pozytywnym jest również fakt, iż na podstawie Uchwały Nr XXXII/284/2009 Rady Miasta Sandomierza z dnia 22 kwietnia 2009 roku podwyższono do 200 % kryterium dochodowe uprawniające do nieodpłatnej pomocy w formie dożywiania osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym i niepełnosprawnym. Na podstawie Uchwały Nr XIX/174/2004 Rady Miasta Sandomierza z dnia 1 grudnia 2004 roku w sprawie zasad i trybu udzielania pomocy w dożywianiu uczniów szkół podstawowych i gimnazjum na terenie gminy Sandomierz, w przypadkach szczególnie uzasadnionych gdy dochód na osobę w rodzinie przekracza 150 % ustawowego kryterium dochodowego, a nie przekracza 200 % kryterium określonego w ustawie o pomocy społecznej, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej może na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej przyznać nieodpłatnie posiłek dziecku. Zasiłki celowe z Programu dożywiania przyznawane są natomiast na podstawie Zarządzenia Nr 0152/48/11 Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej z dnia 11 sierpnia 2011 roku w sprawie ustalenia zasad wysokości świadczeń pomocy społecznej w formie dożywiania w ramach programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania".

Z punktu 27 tabeli sporządzonej przez Dyrektora, będącej załącznikiem Nr 2 do protokołu wynika, iż w okresach wakacji letnich dożywianie w szkołach nie jest prowadzone ze względu na przeprowadzane remonty stołówek i kuchni, okres urlopowy kadry, brak zapewnienia opieki pedagogicznej. Rodziny korzystające z pomocy w formie dożywiania w okresie wakacyjnym otrzymują zasiłek celowy na zakup produktów żywnościowych niezbędnych do przygotowania posiłku również dla dzieci, które korzystają z bezpłatnych obiadów w szkole w trakcie roku szkolnego.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej *pomocy w formie zasiłków celowych* w ramach realizacji wieloletniego programu

„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, na podstawie których wydano decyzje administracyjne nr:

OPS-81271/113/2011; PS.5012.2.102.2012; PS.5012.1.473.2012; PS.5012.2.151.2012; PS.5012.2.39.2012; PS.5012.2.12.2012; OPS-81271/291/2011; PS.5012.2.111.2012; PS.5012.2.29.2012; PS.5012.1.79.2012.

oraz losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej **pomocy w formie posiłku**, na podstawie których wydano decyzje administracyjne o numerach:

PS.5024.11.2012; PS.5024.26.2012; OPS-81252/112/2011; PS.5024.12.2012; OPS-81251/6/2011; OPS-81251/34/2011; OPS-81251/43/2011; OPS-81252/157/2011; PS.5024.33.2012; OPS-81252/150/2011; OPS-81252/167/2011.

W aktach stanowiących podstawę do przyznania pomocy znajduje się kompletna dokumentacja - aktualizacje wywiadów oraz pozostałe załączniki określające sytuację materialno-bytową osób i rodzin ubiegających się o pomoc. Decyzjom wydawanym na zasiłki celowe i posiłek nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, przywołując art. 108 Kodeksu postępowania administracyjnego z dnia 14 czerwca 1960 roku (Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm).

Do zasadności przyznanej pomocy nie wniesiono zastrzeżeń.

#### ***4. Jakość usług opiekuńczych na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem usług świadczonych na rzecz osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych lub osób w podeszłym wieku.***

Usługi opiekuńcze w 2011 i w 2012 roku świadczone były przez opiekunki domowe, zatrudnione przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu w ramach umowy o pracę.

Z informacji uzyskanych od Dyrektora Ośrodka w 2011 roku usługi opiekuńcze świadczone 50 osobom, natomiast od stycznia 2012 roku do dnia kontroli w/w formą pomocy objęto 43 osoby.

Odpłatność za usługi reguluje Uchwała Nr XIX/173/2004 Rady Miasta Sandomierza z dnia 01 grudnia 2004 roku w sprawie szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat oraz trybu ich pobierania. Formę usług opiekuńczych, ich zakres, okres, miejsce świadczenia, liczbę godzin oraz odpłatność określa Ośrodek w drodze decyzji administracyjnej wydanej na podstawie wywiadu środowiskowego.

W trakcie kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców, na podstawie których wydano decyzje administracyjne o następujących numerach:



PS.5025.1.23.2012; PS. 5025.1.9.2012; PS.5025.1.14.2012; PS.5025.1.1.2012; OPS-81311/61/2011.

W aktach świadczeniobiorców znajdują się wszystkie niezbędne dokumenty do udzielania pomocy w formie usług opiekuńczych, m.in.: wnioski o pomoc, wywiady środowiskowe, dokumenty potwierdzające uzyskiwane dochody, orzeczenia o niepełnosprawności.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadanie związane ze świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych (art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej) dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej. W myśl art. 50 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do poszczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, ze względu na szczególne potrzeby osób korzystających z usług, reguluje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 roku w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 roku Nr 189, poz. 1598).

Kontrolowana jednostka specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczyła w 2011 roku dla 8 osób, natomiast od stycznia 2012 roku do dnia kontroli dla 7 osób.

Sprawdzono akta, na podstawie których zostały wydane decyzje administracyjne nr: PS.5025.2.5.2012; PS.5025.2.5.2012; PS.5025.2.6.2012; PS.5025.2.4.2012; OPS-81312/11/2011; OPS-81312/10/2011.

Do zasadności przyznanej pomocy nie wniesiono zastrzeżeń.

Osoby wymagające opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy usługowej i opiekuńczej w miejscu zamieszkania, Ośrodek Pomocy Społecznej skierował do domów pomocy społecznej. W 2011 roku Ośrodek skierował 12 osób, natomiast od stycznia 2012 roku do dnia kontroli skierowano 6 osób.

***Ad. 4. Kontrola jakości pracy socjalnej poprzez analizę indywidualnych przypadków ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania instrumentów pracy socjalnej - kontraktu socjalnego oraz wdrażania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.***

*Praca socjalna* (art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Wymogi jej prowadzenia określa art. 6 pkt 12 cyt. wyżej ustawy, gdzie określono ją jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W kontrolowanej jednostce praca socjalna podejmowana jest praktycznie podczas każdego bezpośredniego kontaktu pracowników socjalnych z podopiecznymi, zarówno w środowisku domowym, jak i w siedzibie Ośrodka. Główną metodą pracy socjalnej wykorzystywaną przez pracowników socjalnych Ośrodka jest metoda indywidualnego przypadku. Pracownicy socjalni w OPS m. in. udzielają klientom wsparcia, wskazówek, poradnictwa prawnego, ekonomicznego, psychologicznego, w sprawach uzależnień, przemocy, leczenia, załatwiania spraw urzędowych, pomagają w redagowaniu pism urzędowych, informują podopiecznych o możliwościach uzyskania wsparcia specjalistów oraz kierują do miejsc, instytucji, gdzie klient takie wsparcie może otrzymać, informują podopiecznych o możliwościach skorzystania z różnych form pomocy socjalnej, dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, dokonują diagnozy środowiska, aktywizują zawodowo podopiecznych. W ramach pracy socjalnej w 2011 roku pracownicy socjalni Ośrodka zawarli z podopiecznymi 112 kontraktów socjalnych, z czego 15 w ramach projektu systemowego PO KL. W 2012 roku do dnia kontroli pracownicy socjalni sporządzili 78 kontraktów, w tym 40 w ramach PO KL. Kontrakty dotyczyły przede wszystkim: aktywizacji zawodowej, czyli rejestracji w Urzędzie Pracy, składania podań o pracę w różnych zakładach i instytucjach, stałego kontaktu z PUP, monitorowania aktualnych ofert pracy; poddania się terapii odwykowej, kompletowania dokumentacji w celu ustalenia stopnia niepełnosprawności, kompletowania dokumentacji w celu uzyskania świadczenia z ZUS, podjęcia działań w celu uzyskania świadczenia alimentacyjnego, uczestnictwa w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy.. Kontrakty sporządzone zostały w sposób prawidłowy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 roku w sprawie wzoru kontraktu socjalnego.

W ramach prowadzonej pracy socjalnej pracownicy socjalni ściśle współpracują z organizacjami pozarządowymi w zakresie możliwości udzielenia klientowi pomocy rzeczowej, rozwiązywania problemów rodzinnych, uzależnień, rozwiązywania spraw

mieszkańców, pomocy osobom bezdomnym, bezrobotnym, niepełnosprawnym. Do instytucji, placówek, organizacji, z którymi współpracują pracownicy socjalni należą w szczególności: placówki oświatowe, Urząd Miejski, Powiatowy Urząd Pracy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Straż Miejska, Prokuratura, Przychodnie Zdrowia, Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Gorzycach, Caritas Diecezji Sandomierskiej, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sandomierzu i Gorzycach, Miejska Biblioteka Publiczna oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Od roku 2008 Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu realizuje projekt systemowy w ramach PO KL pn. „Będę pracownikiem”. Uczestnikami projektu corocznie są osoby bezrobotne, długotrwale bezrobotne oraz bierne zawodowo korzystające z pomocy Ośrodka. W 2011 roku w przedsięwzięciu brało udział 30 osób z 15 rodzin. Celem projektu był rozwój osobisty poszczególnych członków rodziny, dostarczenie wiedzy na temat metod i technik pomocnych w sytuacjach kryzysowych, poprawa jakości relacji między rodzicami oraz relacji rodzinnych i wzmocnienie więzi rodzinnych. Cele realizowane były poprzez szkolenia z zakresu treningu integracji emocjonalnej i treningi kompetencji rodzicielskich. W ramach przedsięwzięcia w 2011 roku zatrudniono 2 asystentów rodziny na okres 4 miesięcy oraz 2 pracowników socjalnych. Budżet projektu opiewał na kwotę 423 346,37 zł. W 2012 roku w projekcie uczestniczy 40 osób. Tym razem uczestniczą w nim osoby po 50 roku życia. Na przestrzeni całego roku przedsięwzięcie będzie składać się z usług szkoleniowych takich jak: 1) Trening kompetencji i umiejętności społecznych - Uwierzyć w siebie. Warsztaty z nauki umiejętności komunikacji interpersonalnej oraz treningu asertywności i umiejętności społecznych oraz dodatkowo z uwagi na specyfikę grupy - technik aktywnego poszukiwania pracy, zajęcia grupowe przygotowujące do wejścia w środowisko, przeprowadzania rozmów kwalifikacyjnych, pisania CV, podania o pracę; 2) – Grupa wsparcia; 3) Zespoły ćwiczeń psychoruchowych - cykl obejmuje ćwiczenia psychoruchowe dla osób 50+, ćwiczenia fizyczne, rozwojowe, fizykoterapię i zajęcia motywacyjne w ramach szkolenia wyjazdowego; 4) Trening pamięci- warsztaty z nauki technik szybkiego zapamiętywania, pamięci, technik logicznego myślenia i pracy z pamięcią; 5) Trening budżetowy - warsztaty z elementów zarządzania finansowego, technik budżetowania, zarządzania budżetem domowym, korzystania z nowoczesnych narzędzi finansowych, instrumentów finansowych w zakresie oszczędzania i kredytowania; 6) Kurs komputerowy- warsztaty z podstaw obsługi komputera, podstaw pakietu Office, Windows, wykorzystanie Internetu w pracy i życiu codziennym, poczta elektroniczna oraz korzystanie z zaawansowanych narzędzi informatycznych. Budżet projektu na rok 2012 to kwota 422 629,97 zł.

Od 1 września 2009 roku kontrolowany Ośrodek realizuje gminny program osłonowy „Nas troje i więcej”, skierowany do rodzin wielodzietnych, posiadających troje lub więcej dzieci. Jego celem jest zwiększenie rodzinom wielodzietnym i rodzinom zastępczym (bez względu na dochód), zamieszkałym na terenie miasta Sandomierza dostępności do dóbr kultury i sportu, zarządzanych przez jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i samorządowe instytucje kultury Miasta Sandomierza, wsparcie w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży w rodzinach szczególnie tego potrzebującym oraz opracowanie, promocję i koordynację systemu ulg adresowanych do wymienionych osób, w jednostkach oferujących dobra kulturalne i sportowe, nie powiązanych strukturalnie i kapitałowo z samorządem miasta. W roku 2011 OPS w Sandomierzu włączył się po raz drugi w ogólnopolską kampanię „Postaw na rodzinę”, w ramach której organizowane są spotkania całych rodzin, plenerowe imprezy integracyjne, zawody sportowe dla dzieci i ich rodziców. Celem głównym tej kampanii jest promowanie pozytywnej profilaktyki stawiającej na wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez dotarcie do szerokiego grona odbiorców i edukowanie społeczności lokalnej. Ośrodek włączył się również w kampanię ogólnopolską „Stop przemocy”, która ma na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ograniczenie jej skutków oraz w program ogólnopolski „Prawda o alkoholu”, którego celem jest rozpowszechnienie informacji i poszerzenie wiedzy na temat szkodliwości alkoholu, faz uzależnienia, sposobów radzenia sobie w przypadku współuzależnienia.

W strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu działają:

- Punkt Interwencji Kryzysowej, którego zadaniem jest prowadzenie specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego i podejmowanie interwencji w przypadkach wystąpienia przemocy domowej;
- świetlice socjoterapeutyczne „Przystań” i „Bajka”;
- środowiskowy dom samopomocy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dyrektor Ośrodka posiada upoważnienie wydane przez Burmistrza Miasta Sandomierza do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania, rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi w sprawie zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy i prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Upoważnienie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji posiada również Kierownik sekcji świadczeń. Jednostka od lutego 2012 roku zatrudnia asystenta rodziny, który zajmuje się 14 rodzinami z terenu gminy Sandomierz. Asystent ściśle współpracuje z pracownikiem socjalnym, wspólnie opracowują plan pracy

z rodziną. Ponadto od miesiąca marca 2012 roku w Ośrodku zatrudniony został psycholog, który pracuje z rodzinami, które wykazują bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego.

### **Wnioski z przeprowadzonej kontroli:**

Pomoc w formie zasiłku stałego, okresowego i celowego, usługi opiekuńcze przyznano celowo i zasadnie. W aktach znajdują się aktualne zaświadczenia z PUP, zakładów pracy o wysokości dochodów, odcinki rent i emerytur, zaświadczenia o wysokości świadczeń rodzinnych. W decyzjach administracyjnych znajdują się wyczerpujące uzasadnienia, szeroko rozbudowane, bardzo jasne i czytelne dla klienta oraz aktualne publikatory ustawy o pomocy społecznej oraz Kodeksu postępowania administracyjnego.

Dyrektor, Kierownik sekcji świadczeń i pracownicy socjalni Ośrodka posiadają odpowiednie kwalifikacje wymagane na zajmowanych stanowiskach. Pracownicy socjalni odbyli zajęcia superwizyjne pracy socjalnej. Warunki lokalowe w Ośrodku Pomocy Społecznej są zadowalające.

Stan zatrudnienia pracowników socjalnych jest zgodny z art. 110 ust. 11 ustawy z dnia 12 marca 2004 rok o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz.1362 z późn. zm.).

Pozytywnym jest fakt, iż dożywianie we wszystkich placówkach oświatowych prowadzone jest w formie gorącego posiłku oraz fakt, iż na podstawie Uchwały Nr XXXII/284/2009 Rady Miasta Sandomierza z dnia 22 kwietnia 2009 roku podwyższono do 200 % kryterium dochodowe uprawniające do nieodpłatnej pomocy w formie dożywiania osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym i niepełnosprawnym. Na podstawie Uchwały Nr XIX/174/2004 Rady Miasta Sandomierza w przypadkach szczególnie uzasadnionych gdy dochód na osobę w rodzinie przekracza 150 % ustawowego kryterium dochodowego, a nie przekracza 200 % kryterium określonego w ustawie o pomocy społecznej, Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej może na wniosek pracownika socjalnego lub osoby zainteresowanej przyznać nieodpłatnie posiłek dziecku.

Kontrolowana jednostka wykorzystuje kontrakt socjalny poza projektem systemowym PO KL jako instrument pracy socjalnej.

## **VI. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:**

- sprawdzoną dokumentację oraz informacje i wyjaśnienia udzielone przez Dyrektora Ośrodka, Kierownika Sekcji Świadczeń kontrolowanej jednostki.

Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z Dyrektorem placówki.

## **VII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:**

Dyrektor jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Dyrektorowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów (§ 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dz. U. Nr 61, poz. 543).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Dyrektor jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Protokół sporządzono 5 czerwca 2012 r., podpisano 12 czerwca 2012 r.

Protokół podpisali:

Ze strony kontrolującej:

1. Renata Gwóźdź
2. Barbara Smolanko

Ze strony kontrolowanej:

Halina Komenda – Dyrektor OPS